

Po pogrebu.

Zložil J. Stritar.

Možjé in žene, sosedje zbrani!
 Bog živi vas in zdrave ohrani,
 Povrni vam, kar ste mi storili,
 Da ste mi otroka k pogrebu spremili.
 Za mizo zdaj pri kozarci sedimo,
 Da malo o ranjkem govorimo. —
 Vi gledate, češ, kako sem zgovoren,
 Navadno tako molčeč in okoren;
 Pač mislite si, možjé in žene,
 Da govori »dolenjec« iz mene;
 On mi razvozlal je jezik — káli. —
 — Otroka torej smo pokopali!
 Nesreča to rés ni Bog vé kaka;
 Kaj pa ga je čakalo siromaka?
 Trpljenja mernik pa merica vžitka,
 Šest dní ubijanja, en dan počitka.
 Zemljé bi košček, siromaštva obilo
 Sirota biló po meni dobilo.
 Tam gori prejel je delež bolji,
 Zgodilo se je po božji volji. —
 — Res, bil je Martinek moj edini,
 Izpolnil bi bil o svetem Martini
 Dvanajsto leto, pa kaj se hoče,
 Prej vzal ga je k sebi nebeški oče!
 Tá stari Kožar ga ni bil vreden. —
 Kako sem nocoj gostobeseden!
 Hej, vina gori, vse mene bolelo!
 Saj zdaj me ne bo nič več skrbelo;
 Sam, sam sem kakor parobek na polji!
 Todà ne upiraj se božji volji!
 Nosilo se bo že kako do jame.
 Predober je bil, pregosposki zame. —
 Umrla je mati mu, meni družica,
 Bog daj ji dobro! pridna ženica!
 V en jarem vklenjena sva se trudila,
 Veliko delala, menj govorila!
 Tako se sirota ubija in trudi,
 Naposled opeša in se zgrudi;
 In nesli smo jo, vi ste jo spremili,
 V počitek! — Možjé, ne boste pili? —
 Poznali ste jo, in vendar je niste,
 Té pridne roke, té duše čiste!

Le ena napaka jo je kazila:
 Premehka, záme premehka je bila;
 Siroti je, kakor lačnemu hleba,
 Besede prijazne bilo potreba.
 Prijazna beseda ni meni dana,
 Kaj hočeš od takega telebana?
 Izkreše se iskra iz kremena,
 A moja duša je kakor jeklena! —
 In vendar nisem človek hudoben,
 Le grčav, oduren sem in puščoben.
 Rad sem jo imel, prav rad, po svoje,
 Pa reci krokarju, naj zapoje! —
 Zašel sem; jaz nisem vaju vina —
 O nji sem govoril, pozabil sina. —
 Nji bilo je sirota podobno!
 Prešibko, preméhko, v kostéh predrobno!
 In pa, to vam se bo čudno zdelo —
 Očeta, mene je rado imelo. —
 Ko prvo noč samá sva ležala —
 Jaz v stranski izbi — ležala, ne spala —
 Vznak ležal sem, vse tiho po hiši,
 Le ure na steni tik ták se sliši —
 Kar čutim, kako se nekaj plazi,
 Pa méhko pogladi me po obrazi
 Ter pravi: »Tiho bodite, oče,
 Takó rad vas imám!« pa se zajoče,
 Jaz pa, kaj menite, káj sem storil?
 Lepo prijazno mu odgovoril?
 Vrag vedi, kaj mi je šinilo v glávo?
 »Spát, spát!« velim mu trdó, hripávo.
 Pa gré sirota in ihtí in stoka.
 Tako sem od sebe pognal otroka!
 Za njim sem hotel, prepozno je bilo,
 Ne vé, kaj mi je vstati branilo.
 Ko bi nocoj mi prišel, ponoči — —!
 Nù, nù! — — prav, sosed, le mi natoči! —
 — Čez nekaj časa po smrti njeni,
 Na posteljo me je vrglo v jeseni.
 Nič ni me kaj posebno bolelo,
 In vendar me je dobro imelo!
 Kaj vem, kako se bolezní pravi?
 Vročina huda, sosebno v glavi,

Železo razbeljeno lice in čelo,
 Pa čudno se mi je po glavi blélo.
 Zavreli so bili mi, menim, možgani.
 In kdo mi je bil ves čas na strani?
 Martinek sam; odkar sem legel,
 Da sem okreval, on mi je stregel;
 Prestiljal mi je in zrahljaval zglavje —
 Ne tista pijača, on dal mi je zdravje.
 Ročica njegova mi čelo hladila
 In strup bolezni iz mene je pila.
 Pa tudi v hlevu kravica Čada
 Trpela ves čas ni žeje ne glada.
 Bil je gospodar, gospodinja in dekla. —
 Bolezen se je vlekla in vlekla;
 Napósled okrevam. Vstal sem spomladi,
 Suh in ščetinast po lici in bradi.
 Iz postelje jaz — pa on se zgrudi!
 Težko je sôpel v vročini hudi,
 Žehtélo mu je čelo in lice,
 Zgolj kost in koža so bile ročice.

Pa tiho je sirota ležalo,
 Celó na smeh se je časi držalo.
 Zdravnik je dejal, da je malo upa,
 Od mene se bil je nalezal strupa.
 V nedeljo, lep dan, saj veste! veseli
 Po drevji na vrtu so ščinkovci peli —
 Popoldne ob treh se ura ustavi.
 »Nič dobrega!« šlo mi je po glavi.
 Kar me pokliče; vprašam, kaj hoče.
 »Jaz grem zdaj k materi, z bogom, oče,
 Pa ne pozabite naju«! mi reče;
 Na čelo mi mrzel pot priteče.
 V naročaj ga vzamem, on lice mi gladi:
 »Saj vendar me imate malo radi«,
 S težavo reče; nató mu omahne
 Glavica trudna in zadnjič dahne! — —
 — Curljá mi nekaj po lici doli,
 Pa naj, do zdaj mi ni še nikoli! —
 Ljudje, potrpljenje imejte z mano! — —
 Na zdravje! Bog živi družbo zbrano!

Iz domače zgodovine.

Piše Ivan Vrhovec.

II.

Jeden krajcar hišnega davka.

(Konec.)

Pripovedovalo se je v zadnji »Zvonovi« številki, kakó srčni in svojemu vladarju zvesti so bili Ljubljancani in kakšno milost jim je zató izkazal cesar Friderik IV. Plačevali so le po jeden krajcar davka; dejali so mu patidenk. Patidenk pa so imenovali tudi vse davka oproščene hiše same, njive, travnike in vrte, sploh vse, kar je leta 1442. pripadalo ónim hišam. Patidenška pravica je bila tesno zvezana s hišo in zemljiščem ter je prehajala od očeta na sina; tudi ni preminila, če je kdo hišo ali zemljišče prodal komurkoli, najsi celó nemeščanu, plemenitniku ali duhovniku. Kupec je kupil s takšno hišo tudi nje sloboščino.

Ali te milosti so bile deležne samó tiste hiše, ki so stale že leta 1442.. Vse pozneje sezidane so morale plačevati hišni davek in lau-